

Erhvervsområdet – til brug for merkantile eux-forløb, august 2018

1. Identitet og formål

1.1. Identitet

Det merkantile erhvervsområde er et fagligt samspil mellem de gymnasiale fag og fag rettet mod erhvervsuddannelsen på det studiekompetencegivende år. I det merkantile erhvervsområde indgår humanistiske og samfundsvidenskabelige fag i samspil med de merkantile fag. I det merkantile erhvervsområde arbejder eleverne med virkelighedsnære problemstillinger, der bidrager til deres almene dannelse og erhvervsfaglige viden og som overskrider de enkelte fag. Eleverne undersøger og behandler virkelighedsnære problemstillinger indenfor deres erhvervsuddannelse ved hjælp af de indgående fag og faglige metoder med tilknytning til praksis.

Det merkantile erhvervsområde inddrager skolens omverden med særligt fokus på virksomheder, der er relevante i deres erhvervsuddannelse og eleverne arbejder med tværgående metoder, der ikke dækkes af fagene alene. De tværgående metoder understøtter uddannelsens problembaserede helhedsorienterede læring. Samtidig understøttes samspillet mellem teori og praksis, som er de centrale elementer i uddannelsen og afspejler arbejdsformer i erhvervene.

1.2. Formål

Det merkantile erhvervsområde har både et studieforberedende og et almindendannende formål. Det merkantile erhvervsområde udvikler elevernes bevidsthed om, at virkelighedsnære problemstillinger fra det merkantile område er komplekse, og løsninger forudsætter, at fagernes viden og metoder spiller sammen. Herved opnår eleverne erkendelse af fagernes identitet og forskellighed. Gennem flerfagligt projektarbejde, understøttet af samarbejde med virksomheder, udvikler eleverne endvidere bevidsthed om metodebegreber og evne til at håndtere faglige metoder og studiemetoder i flerfaglige sammenhænge.

Samspillet mellem teori og praksis i det merkantile erhvervsområde bidrager til refleksion over vidensproduktion i fagene og over forskellige faglige metoders styrker og begrænsninger og dermed til den faglige fordybelse i de merkantile fag og i de øvrige fag.

Elevernes arbejde med problemstillingerne bidrager endvidere til deres almene dannelse. Gennem den flerfaglige problemløsning erfarer eleverne i praksis, hvordan de kan bruge deres faglige viden og kundskaber til at tage ansvar for deres omverden og rolle som borgere i et demokratisk samfund. I det merkantile erhvervsområde skærper den faglige fordybelse elevernes kritiske sans og udvikler deres innovative, digitale og karrieremæssige kompetencer.

2. Faglige mål og fagligt indhold

2.1. Faglige mål

Eleverne skal kunne:

- beherske relevante faglige mål i erhvervsområdets fag og sætte sig ind i nye faglige områder
- undersøge og afgrænse en erhvervsrettet problemstilling ved at kombinere viden og metoder fra forskellige fag og udarbejde en problemformulering
- søge, vurdere og anvende fagligt relevant information
- kombinere viden og metoder fra fagene til indsamling og analyse af empiri og bearbejdning af problemstillingen
- beherske mundtlige og skriftlige fremstillingsformer, herunder besvare en opgave fyldestgørende
- vurdere forskellige fags og metoders muligheder og begrænsninger i arbejdet med en problemstilling
- anvende relevante studiemetoder, herunder planlægge og strukturere eget arbejde.

2.2. Kernestof

Det merkantile erhvervsområde organiseres på følgende måde:

- mindst to temabaserede forløb af hver 25 timer, der kommer fra de fag, der indgår i forløbene, erhvervsområde I og erhvervsområde II, hvorunder eleverne skriver erhvervsområdeopgaven.
- et afsluttende erhvervsområdeprojekt på 50 timer.

Temaerne for de mindst tre forløb i det merkantile erhvervsområde har afsæt i problemstillinger med autentiske, nutidige udfordringer i erhvervene og danner baggrund for udvælgelsen af fagligt indhold. Det faglige indhold udvælges fra fagene, så det underbygger arbejdet med problemstillinger fra den enkelte elevs erhvervsuddannelse. Der skal inddrages viden fra skolens omverden i form af eksterne fagpersoner, virksomheder eller organisationer.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Det merkantile erhvervsområde tilrettelægges, så det bidrager til opfyldelse af dets faglige mål og de faglige mål i de indgående fag. Alle fag kan indgå i forløbene, så længe de understøtter uddannelsens erhvervsfaglige merkantile studieforberedende profil og forbereder eleverne til arbejdet med erhvervsområdeprojektet.

Det merkantile erhvervsområdes forløb fordeles jævnt hen over det studiekompetencegivende år og tilrettelægges, så de valgte problemstillinger fra elevens erhvervsuddannelse kan behandles eller løses ved at kombinere viden og metoder fra de indgående fag. Det skal ske gennem en problemorienteret tilgang med udgangspunkt i problemstillinger fra elevernes erhvervsuddannelse, der udvikler elevernes faglige kundskaber og innovative kompetencer, selvstændighed, digitale og analoge samarbejdsevner samt refleksive tænkning.

Progressionen sikres gennem stigende kompleksitet og selvstændighed fra forløb til forløb i det merkantile erhvervsområde. Et af forløbene skal munde ud i erhvervsområdeopgaven: En rapport med et omfang der gør det muligt at afprøve kravene til erhvervsområdeprojektet, og som eleverne skal præsentere og diskutere overfor lærere og andre eksterne fagpersoner, som optakt til erhvervsområdeprojektet.

I hvert forløb skal det sikres, at eleverne får etableret et solidt fundament af viden og kundskaber, så de har mulighed for at opnå faglig dybde i deres projektarbejde.

Skolens leder sikrer, at der udarbejdes en studieplan med rammen for de enkelte forløb og beskriver progressionen gennem erhvervsområdeforløbene frem til erhvervsområdeprojektet. Studieplanen angiver, hvordan de enkelte fag understøtter elevernes viden kundskaber og færdigheder frem mod de enkelte forløb i det studiekompetencegivende år. Studieplanen omfatter endvidere samspillet med virksomhederne i forløbene og progressionen i

- problemformulering, planlægning og gennemførelse af problembaseret projektarbejde på tværs af fag, individuelt og kollaborativt.
- informationssøgning, herunder kildetyper, søgestrategier, søgemetoder, metoder til kildekritik og formalia vedrørende anvendelse og angivelse af kilder
- skrivehandlinger og fremstillingsformer i fagene og på tværs af fag, herunder sprogrigtighed, argumentation og formidling
- mundtlige, skriftlige og digitale præsentationsformer.

På baggrund af studieplanen udarbejdes en undervisningsbeskrivelse med følgende indhold:

- oversigt over afholdte projektforsløb
- temaer og problemstillinger
- undervisningstid og fordybelsestid
- fagkombinationer og kernestof fra fagene
- faglige mål og studiemetoder
- skriftlige og mundtlige produktkrav
- formative og summative evalueringsformer.

Undervisningsbeskrivelsen er til rådighed for censor ved fremsendelse af de skriftlige opgavebesvarelser i erhvervsområdeprojektet.

3.2. Arbejdsformer

Det merkantile erhvervsområde tilrettelægges, så det omfatter:

- en progression fra opgaveprojekter til problembaserede projekter
- variation i arbejdsformer og produkttyper, herunder kan mange elever udforme en konkret erhvervsrettet aktivitet/et merkantilt produkt
- praktisk arbejde med indsamling af data fra relevante virksomheder centralt i elevens erhvervsuddannelse
- individuelle projekter, gruppeprojekter og arbejde med individuelle og kollaborative skriveprocesser
- projektforsløb, som inddrager eksterne samarbejdspartnere, organisationer eller virksomheder, som giver eleven mulighed for at forholde sig refleksivt til egne erhvervsvalg.

3.3. It

Undervisningen i det merkantile erhvervsområdes forløb tilrettelægges, således at fagligt relevante it-værktøjer inddrages som en integreret del af elevernes arbejde med at strukturere deres opgave- og projektløsninger og med at udarbejde og formidle deres arbejde. Digitale medier inddrages for at styrke elevernes samarbejdsevne gennem videndeling og produktion i digitale fællesskaber og bidrage til en kreativ og nuanceret arbejdsproces. Digitale mediers muligheder bruges til at understøtte og variere elevernes produkter og formidling af faglige resultater. Ligeledes indgår relevante it-værktøjer og programmer i forbindelse med elevernes arbejde med at indsamle og behandle informationer og empiriske data. Undervisningen i det merkantile erhvervsområde skal sikre, at elevernes evne til kritisk vurdering af informationer styrkes. Desuden skal arbejdet med it bevidstgøre eleverne om ansvarlig web-etik.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Elevernes udbytte af undervisningen evalueres efter hvert forløb ud fra de indgående faglige mål fra fagene og fra det merkantile erhvervsområde. Der gives fremadrettet evaluering af elevernes projektarbejde og tilhørende refleksion over forholdet mellem erhvervsuddannelse, erhvervsvirksomhed og studiekompetence. Således bliver eleven bevidst om, hvordan der kan arbejdes med at nå de faglige mål og med elevens kompetencer samt elevens samarbejdsevner i projektarbejdet.

4.2. Prøveform

4.2.1. Erhvervsområdeprojektet

Efter afslutningen af erhvervsområdeforløbene udarbejder hver elev et skriftligt erhvervsområdeprojekt. I erhvervsområdeprojektet fordyber eleven sig i et selvvalgt område, som belyses praktisk, teoretisk og empirisk ved hjælp af to af elevens fag, hvoraf mindst ét skal være på mindst B-niveau og mindst et være et merkantilt fag. Projektets problemstilling bygger på de to fag og behøver ikke at have lige stor vægt i forhold til de to indgående fag. Et fag, der indgår i en elevs erhvervsområdeprojekt, indgår på det højeste niveau, eleven har eller har haft faget.

Erhvervsområdeprojektet kan udarbejdes i forlængelse af faglig viden og metoder, som er indgået i den enkelte elevs undervisning i de fag, som erhvervsområdeprojektet omfatter. Dog kan erhvervsområdeprojektet ikke begrænses til fagligt indhold, der allerede er indgået i elevens undervisning, idet der skal indgå faglig fordybelse i form af nyt materiale, nye faglige vinkler eller nyt fagligt område. Det skal sikres, at der ikke kan ske genanvendelse af afsnit fra besvarelser, som tidligere er blevet afleveret og rettet.

Forud for projektperioden vælger eleven i samråd med sine vejledere en aktuell merkantil problemstilling, der er relevant i elevens erhvervsuddannelse og et fagligt område for erhvervsområdeprojektet. På baggrund heraf udarbejder eleven under vejledning en problemformulering, som i kort form afgrænser problemstillingen og angiver, hvad der skal undersøges/produceres og analyseres for at konkludere på denne. Eleven angiver samtidigt hvordan problemstillingen er relevant i relation til elevens erhvervsuddannelse, samt giver en oversigt over materialer og faglige metoder, som eleven forventer at inddrage i undersøgelse og analyse.

På baggrund af elevens problemformulering udarbejder vejlederne den endelige opgaveformulering.

Opgaveformuleringen skal:

- gøre det muligt for eleven at opfylde de faglige mål for erhvervsområdeprojektet
- rumme såvel uddannelsesrelevante, fagspecifikke og tværgående problemstillinger med brug af de indgående fag
- give mulighed for faglig fordybelse, der på væsentlige punkter ligger ud over undervisningen i mindst ét af projektets fag
- være konkret og afgrænset
- indebære, at de indgående fag anvendes på et passende niveau
- være udformet således, at eleven har mulighed for at behandle opgaveformuleringen fyldestgørende inden for de tidsmæssige rammer for erhvervsområdeprojektet

Opgaveformuleringen udleveres til eleven, når erhvervsområdeprojektets projektperiode begynder.

Opgaveformuleringen behandles i en skriftlig opgavebesvarelse, som også er grundlaget for en mundtlig eksamination, jf. pkt. 4.2.3.

Den skriftlige opgavebesvarelse omfatter blandt andet forside, indholdsfortegnelse, noter, litteraturliste og resumé. Opgavebesvarelsen har et omfang på ca. 12-17 normalsider á 2400 anslag. Heri medregnes der ikke: forside, indholdsfortegnelse, noter, litteraturliste, figurer, tabeller, bilag og lignende. Ved erhvervsområdeprojekter, hvor den skriftlige opgavebesvarelse indeholder et produkt/en proces eller aktivitet kan dette indgå som en del af besvarelsen. I erhvervsområdeprojekter, hvori der indgår fremmedsprog, skal en del af de anvendte materialer være på dette sprog.

Erhvervsområdeprojektet udarbejdes i løbet af en projektperiode på to uger (10 skoledage) i slutningen af det studiekompetencegivende år, i perioden primo marts til medio april med prøveafholdelse i sommerterminen eller inden for perioden primo oktober til primo november med prøveafholdelse i vinterterminen.

Projektperioden har en samlet varighed på 50 timer. De første fem dage kan efter skolens leders valg placeres enkeltvis og eventuelt adskilt fra den sidste sammenhængende uge, særligt for de elever der laver erhvervsområdeprojekter med et produkt/en proces. I de dage, der er afsat til udarbejdelse af erhvervsområdeprojektet, gives der ikke anden undervisning. Ud af projektperiodens tid skal der afsættes 20 timers undervisningstid til vejledning og andre EOP-relaterede aktiviteter med tilstedeværelse af relevante lærere. Perioden kan omfatte virksomhedssamarbejde, selvstændig primær og sekundær dataindsamling, andet praktisk arbejde og lignende projektaktiviteter, der skal ligge til grund for elevens skriftlige opgavebesvarelse. Skolen fastlægger rammerne for disse aktiviteter.

4.2.2. Vejledning

Skolens leder sikrer, at der i god tid før arbejdet med erhvervsområdeprojektet finder en proces sted, således at eleven under vejledning har haft mulighed for at vælge område og fag og for at udarbejde problemformuleringen.

Skolens leder udpeger blandt skolens lærere i de indgående fag vejledere for den enkelte elev. Skolens leder skal ved tilrettelæggelse af vejledningen sikre, at eleven kan modtage vejledning i alle projektforsøgs faser frem til aflevering af erhvervsområdeprojektets opgavebesvarelse. Hvis der i elevens erhvervsområdeprojekt indgår et fag, der er blevet afsluttet før erhvervsområdeprojektets start, skal skolens leder sikre, at eleven tilbydes vejledning i faget.

Skolen planlægger rammerne for vejledningen gennem både problemformuleringsfasen og projektperioden. Vejledningen i projektperioden kan både indeholde elementer af individuel vejledning og vejledning af grupper af elever. Vejledningen kan omfatte såvel skriftlig som mundtlig feedback på baggrund af løbende produktkrav i vejledningsfasen, f.eks. aflevering af mindre tekstuddrag, udfoldede opgavedispositioner eller lignende. Vejledningen tilrettelægges, så vejlederne har indsigt i eksaminandens selvstændige arbejde med behandling af opgaveformuleringen, om end der skal sikres en klar adskillelse mellem lærerens rolle som vejleder og bedømmer. Vejledningen må derfor ikke omfatte en bedømmelse af væsentlige dele af elevens besvarelse.

Vejlederne må ikke over for eksaminanden kommentere erhvervsområdeprojektets skriftlige besvarelse i perioden fra aflevering og frem til den mundtlige prøve.

4.2.3 Den mundtlige eksamination i erhvervsområdeprojektet

Der afholdes en mundtlig eksamination på grundlag af eksaminandens erhvervsområdeprojekt, jf. pkt. 4.2.1.

Eksaminandens opgavebesvarelse sendes til censor efter udarbejdelsen, sammen med et eventuelt udarbejdet produkt.

Eksaminator og censor skal samlet have kompetencer inden for de fag, der indgår i eksaminandens opgavebesvarelse.

Eksaminator og censor drøfter inden den mundtlige del af prøven, hvilket fagligt niveau opgavebesvarelsen har og hvilke problemstillinger eksaminanden skal uddybe.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter. Der gives ingen forberedelsestid. Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens præsentation af centrale problemstillinger og konklusioner i opgavebesvarelsen. Eksaminationen former sig herefter som en faglig samtale mellem eksaminand, eksaminator og evt. censor med udgangspunkt i eksaminandens projekt og den mundtlige præsentation. Eksaminandens præsentation og fremlæggelse af projektet har en varighed på op til 10 minutter af eksaminationstiden.

4.3. Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilken grad eksaminandens præstation opfylder de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1.

Ved den skriftlige opgavebesvarelse lægges vægt på:

- i hvor høj grad opgaveformuleringen er besvaret
- undersøgelse og analyse af projektets problemstilling
- relevant udvælgelse, kombination og anvendelse af viden og metoder fra de indgående fag
- kombination af praksis, data og teori i behandling af problemstillingen
- faglig dybde og perspektiv
- projektarbejdets planlægning og begrundelser for faglige og metodiske valg
- beherskelse af fremstillingsformen i en faglig skriftlig opgavebesvarelse.

Ved den mundtlige eksamination lægges vægt på:

- den mundtlige præsentation af projektet og dets vigtigste konklusioner
- faglig dybde og selvstændighed i den faglige dialog om projektet
- forståelse af de indgående fags og faglige metoders muligheder og begrænsninger i forhold til arbejdet med den valgte problemstilling
- refleksion over de anvendte metoder i forhold til gennemførelse af det konkrete projektforsøg.

Der gives én karakter på grundlag af en helhedsvurdering af eksaminandens præstation, som omfatter den skriftlige opgavebesvarelse og den mundtlige eksamination.